

NAAR EEN BETER BOSBEHEER

Op 7 mei, tijdens de Urgenda regioutour door Gelderland, praten vijf experts met elkaar over het bos in Nederland. Bos verdwijnt in Nederland relatief sneller dan in het Amazonegebied. En dat terwijl bossen juist zo hard nodig zijn om klimaatverandering te remmen en ruimte te bieden voor vele insecten en vogelsoorten. Burgers beginnen zich te roeren tegen het kappen van bomen en in de media vliegen de meningen over bosbeheer over elkaar heen. Hoe nemen we klimaat en biodiversiteit mee in nieuw beleid voor goed bosbeheer? Wat moet er gebeuren? Urgenda vat samen.

De experts:

- Jaap Kuper, stichting natuurvolgend bosbeheer en 30 jaar beheerder van Kroondomein het Loo.
- Patrick Jansen, ecooloog en hoofddocent aan de WUR
- Petra Souwerbren, directeur Gelderse Natuur & Milieufederatie
- Ernst Boere, programmamanager Natuur en Landschap van de provincie Gelderland.
- Henk Siebel, Natuurmonumenten

Deze lessen neemt Urgenda mee uit de sessie voor beleidsmakers van provincie en Rijk:

- Kies! Zogenaamd 'multifunctioneel' bos werkt niet. Je kan niet een bos gebruiken als natuurgebied, recreatiegebied, waterwinning én er halve hectares kappen voor houtoogst. Laat de Natura 2000 gebieden gewoon natuur zijn, en verminder daar de recreatiedruk en minimaliseer de houtoogst tot enkel kappen van hier en daar een mooie rechte stam.
- Laat bos oud worden en laat de bosbodem met rust: stop met het kaalkappen van stukken bos voor bosverjonging of houtoogst. Het is veel beter voor de natuur, én beter voor de portemonnee om hier en daar een rechte boom te kappen voor houtoogst, dan een hele hectare om te kappen. Het bespaart veel arbeidskosten en kosten van nieuwe aanplant. En zo blijven de jongere bomen staan en krijgen kromme bomen de kans om echt oud te worden, takken te verliezen en dood te gaan. Hierin zit dé grote winst voor de biodiversiteit.
- Leg meer bossen en parken aan rondom wijken, dorpen en steden. Dit groen zorgt voor schonere lucht in de gebouwde omgeving en trekt recreanten aan waardoor natuurgebieden worden ontzien.
- Geef stukken landbouwgrond terug aan de natuur om er (natte) heide van te maken, in plaats van bos te kappen voor hei.
- Maak bufferzones rondom natuurgebieden door nieuwe natuur aan te leggen op huidige landbouwgronden en/of door de boeren rondom de natuurgebieden te helpen omschakelen naar natuurinclusief boeren. Ook in deze gebieden kan gerecreëerd worden en hout worden geoogst.
- Verminder de constante influx van ammoniak, verklein de veestapel.

Een verslag van de dag:

In de middag krijgen we een rondleiding door Jaap Kuper, voormalig rentmeester van Kroondomein 't Loo door datzelfde kroondomein. Slingerend tussen hoge beuken, naast een dood exemplaar van 240 jaar oud, horen we over het belang van dode bomen, en dan vooral oude dode bomen. Honderden soorten schimmels, insecten en vogels leeft van oud dood hout. Maar liefst 50% van de bosdiversiteit is ervan afhankelijk.

Toch, zo vertelt Jaap Kuper, is het huidige beleid in Nederland zo ingericht dat geen enkele boom ouder wordt dan 100 jaar. Hij wijst op de website van Staatsbosbeheer waar staat dat zij ieder jaar 1 procent van het bos willen kappen voor bosverjonging en houtoogst. Die 1% wordt gekapt in stukken van maximaal 1 hectare (afgelopen jaren 2 hectare) en opnieuw aangeplant. Dat betekent dat na 100 jaar 100% van het Nederlandse bos eenmaal is verjongd, en dus geen enkele boom de kans krijgt om ouder te worden dan 100 jaar.

Met deze wijsheid gaan we de expertsessie in, waar ook Patrick Jansen, bosexpert van Wageningen Universiteit en Henk Siebel van Natuurmonumenten bevestigen: wil je meer biodiversiteit dan heb je grote, oude, kromme en dode bomen nodig. Bomen waar takken van afbreken omdat ze krom zijn, bomen die 200 jaar oud worden en bomen die dood gaan en omvallen. Hét schoolvoorbeeld voor mooi bos in Europa is Fontaine Bleu, een van de laatste stukjes bos in Europa dat al 300 jaar met rust wordt gelaten.

Henk Siebel neemt ons mee door een presentatie over de Veluwe: waar kampt het bos mee? Een van de eerste problemen is de omringende landbouw. Deze stoot veel ammoniak uit dat als een deken stikstof neerslaat op het hele gebied en het gebied verzuurt. Snelgroeiende soorten, zoals brandnetels, verdringen aan de lopende band soorten die juist op schrale gronden kunnen overleven. Het probleem is inmiddels zo erg dat er meesjes worden geboren met gebroken pootjes, en andere meesjes geen gezonde eierschalen kunnen produceren. Er is gewoonweg te weinig kalk. Er is geen goede oplossing voor de Veluwe, als we niet ook nadenken over de omringende landbouwactiviteiten en de constante aanvoering van ammoniak beperken.

Petra Souwerbren en Patrick Jansen benadrukken het volgende grote probleem waar de Veluwe mee kampt: de grote hoeveelheid recreërende mensen: fietsers, wandelaars, mountainbikers, joggers noem maar op. Het zijn er teveel en ze verstoren de dieren. Er zijn teveel paden die stuk voor stuk onderhouden worden en waar alle kromme en zieke bomen rigoureuus worden verwijderd vanwege de veiligheid. Grote stukken afsluiten en helemaal met rust laten, is hard nodig. Maar dat leidt tot teveel weerstand, waarschuwt Ernst Boere van de provincie. De provincie heeft het beheer van de bossen en andere natuur uit handen gegeven, aan de organisaties die hier verstand van hebben zoals Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. Niet verstandig, zeggen de experts, want als provincie heb je de verantwoordelijkheid om alle belangen af te wegen en op dit moment gaan klimaat en biodiversiteit te hard achteruit. Er is een masterplan nodig vanuit de overheden.

